

**A Kosztolányi Dezső műveinek (életművének) kritikai kiadása (1.) című, K
68544. számú OTKA-pályázat zárójelentése**

Az OTKA-pályázat címében szereplő sorszám is jelzi: a tervezés eleve azzal számolt, hogy ebben a ciklusban csak elindítani lehet a kritikai kiadás munkálatait, hiszen – mint azt az életművet felmérő sorozatterv tartalmazza – mintegy hatvan-hetven kötetet tesz ki az életmű.

2007 második felében indult a kutatás. Felvettem a kapcsolatot az MTA-ELTE Hálózati Kritikai Szövegkiadás Kutatócsoporttal (vezetője: Szegedy-Maszák Mihály, a kcs. azonosítója: 2006TKI234), hogy egyesítsük erőforrásainkat a Kosztolányi kritikai kiadás előkészítésében és elindításában. Nyilvánvalóvá vált, hogy olyan hátrányokat kell leküzdenünk, mint az, hogy nem rendelkezünk tudományosan megbízható Kosztolányi Dezső-életrajzzal, sem bibliográfiával. Ezen úgy próbáltunk segíteni, hogy a Kutatócsoport elkezdte a bibliográfiai segédanyagok elkészítését (Arany Zsuzsa vezetésével), én pedig beindítottam az eredeti tervemben nem szereplő levelezés munkálatait (Bíró-Balogh Tamás vezetésével).

A kritikai kiadás szempontjainak véglegesítése csaknem két évet vett igénybe. Különösen sok időt és energiát igényelt a szövegkritikai apparátus kidolgozása, ebben Horváth Iván és munkatársai voltak segítségünkre. 2007 és 2009 között az ELTE Bölcsészettudományi Karán létrehoztunk és működtettünk egy textológiai doktori szemináriumot, ahol munkatársakat képeztünk ki a munkához. A fiatal (olykor az idősebb) kutatókat előbb ki kellett próbálni, hogy mennyire képesek boldogulni ennek a rendkívül nagy követelményeket támasztó műfajjal. Az általam vezetett kutatócsoport, amely végül sikeresen birkózott meg az *Édes Anna*, majd az *Esti Kornél* kritikai kiadással, csak 2010 elején állt fel. Mindebből az is kiderülhet, hogy a pályázat beadásakor nem számolhattam munkatársaim pontos névsorával, s egy ekkora volumenű munkában mindig nyitva kell hagyni a lehetőséget új kutatók bevonására.

A 2006 áprilisában beadott kutatási tervem már a pályázat elnyerése után, 2007 júliusában módosult. Később, menet közben is változtatni kényszerültem mind a feladatok, mind az ütemezés terén. Az eredetileg tervezett kötetek közül kettő készült el és jelent meg: az *Édes Anna* és az *Esti Kornél*, a feltételezett időpontnál később (az első 2010-ben, a második 2011-ben), részben más munkatársakkal (például az *Esti Kornél*nak eredetileg Szegedy-Maszák Mihály lett volna a gazdája), tulajdonképpen csoportos kötetekben és személy szerint nekem mindkét vállalkozás szerkesztésében részt kellett vennem. A késedelem számos okkal indokolható – pl. az *Édes Anna* szövegkritikai feldolgozásának nehézségei (a kézirat olvashatóságának problémái, a gyorsírás megfejtése), az idegen nyelvű kiadások azonosításának és ellenőrzésének akadályai és – kisebb mértékben – a recepciótörténeti kutatás dokumentumai beszerzésének gondjai jóval több időt és energiát igényeltek, mint amivel előzetesen számolni lehetett. Az *Édes Anna*val indult az életmű kritikai kiadása 2010 novemberében, a sorozat megjelentetését a pozsonyi Kalligram Kiadó vállalta. (Ugyanekkor jelent meg a halálosan beteg Kosztolányi „beszélgető füzetek”-nek gyűjteménye.) Az *Esti Kornél* a 2011-es könyvhéten jelent meg (együtt a Kosztolányi spanyol műfordításait tartalmazó kötettel).

A korai szépprózai kötet tervét a Kosztolányi-levelezés első kötete váltotta fel (ennek Bíró-Balogh Tamás a gazdája), s előreláthatóan még ebben az évben elkészül és megjelenik. A korai verseket (a *Négy fal között* című kötet anyagát) tartalmazó munkálatai különböző próbálkozások

után elakadtak, s abban állapodtam meg Szegedy-Maszák Mihállyal, hogy az ő csoportja fogja elkészíteni. Egyúttal elindítottam Kosztolányi következő verseskötetének, *A szegény kisgyermek panasza*i kritikai kiadásának munkálatait, s a kötet Győrei Zsolt szerkesztésében 2012 tavaszán fog megjelenni. Megkezdődött a *Tengerszem* című kései elbeszéléskötet kritikai kiadásának előkészítése is, melynek anyaggyűjtését egy fiatal intézeti munkatársam, Fuchs Anna végzi, és ennek megjelentetését 2012 végére, 2013 elejére tervezzük. A feladatok menet közbeni módosulásáról folyamatosan tájékoztattam éves részjelentéseimben az OTKA Irodát.

Szeretném megjegyezni, hogy bár eredetileg nem terveztem internetes kiadást, az *Édes Anna* elkészítésekor igyekeztem megteremteni ennek megvalósítását is. Újabb OTKA-pályázatomban (melyet 2011-ben nyújtottam be) már szerepel az internetes kiadás is.

Szeretném megjegyezni azt is, hogy mindkét megjelent kötetnek meglepően nagy a visszhangja (bár az *Esti Kornél* esetében még túl közel vagyunk a kiadásához), az *Édes Annáért* elnyertem a 2011-es rangos Szépíró Díjat (az esszé/kritika kategóriájában). A szakma elismerését mindenekelőtt a kézirat és a főszöveg genetikus módszerű szövegközlésével sikerült elnyerni, a szélesebb figyelmet a mű recepcióját az első megjelenéstől 2010-ig bemutató, szöveggyűjteményszerű feldolgozásával.

Budapest, 2011. augusztus 26.

Veres András